Ba??ml?l?k Profil ?ndeksi (BAP?)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ba??ml?l?k Profil ?ndeksi (BAP?)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17173

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Ba??ml?l?k Profil ?ndeksi (BAP?), Türkiye'de madde kullan?m bozukluklar?n?n kapsaml? de?erlendirilmesi amac?yla 2012 y?l?nda geli?tirilmi? özgün bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, madde kullan?m?n?n farkl? boyutlar?n?, ?iddetini ve bireyin ya?am üzerindeki etkilerini çok boyutlu bir yakla??mla ölçmek üzere tasarlanm??t?r. BAP?, toplam 37 maddeden ve be? ayr? alt boyuttan olu?maktad?r. Geli?tirme, geçerlik ve güvenilirlik çal??malar? **Türk Psikiyatri Dergisi**'nde yay?mlanm??t?r ve klinik ve ara?t?rma alanlar?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Ba??ml?l?k Profil ?ndeksi, BAP?, madde kullan?m bozukluklar?, psikiyatri, psikometrik araç, ba??ml?l?k ?iddeti, tan? ölçütleri.

Yazarlar

Kültekin Ögel, Cemal Evren, Figen Karada?, Derya Tunç Gürol.

Amaç

BAP?'nin birincil amac?, madde kullan?m bozukluklar?n?n klinik de?erlendirmesinde kullan?lan standart araçlara ek olarak, ba??ml?l?k olgusunun sadece tan? kriterlerini de?il, ayn? zamanda kullan?m örüntülerinin derinli?ini ve bireyin b?rakma motivasyonunu da kapsayan bütüncül bir profilini ç?karmakt?r. Bu sayede klinisyenler, hastan?n tedavi ihtiyaçlar?n? daha hassas bir ?ekilde belirleyebilirler.

Ölçek, özellikle tedavi merkezlerinde, bireyin madde kullan?m yo?unlu?unu nicel olarak ölçmek, tedavi sürecindeki ilerlemeyi izlemek ve ba??ml?l???n farkl? bile?enlerindeki iyile?meyi ayr? ayr? de?erlendirmek için güçlü bir araç sunar. Geli?tirme süreci, Türkiye popülasyonunun kültürel ve dilsel özelliklerini dikkate alarak gerçekle?tirilmi?tir.

Yap?

Ba??ml?l?k Profil ?ndeksi, madde kullan?m bozukluklar?n?n karma??k do?as?n? yans?tacak ?ekilde çok boyutlu olarak yap?land?r?lm??t?r. Ölçek, madde kullan?m?n?n hem davran??sal hem de bili?sel ve motivasyonel yönlerini ölçen be? temel alt boyuttan olu?maktad?r. Bu alt boyutlar, bireyin madde ile ili?kisinin farkl? a?amalar?n? ve sonuçlar?n? kapsamaktad?r.

BAP?'nin yap?sal bütünlü?ü, madde kullan?m?na ili?kin uluslararas? kabul görmü? tan? sistemlerinin (örne?in, **DSM**) kriterlerini esas almakla birlikte, motivasyon gibi klinik aç?dan önemli

ARABPSYCHOLOGY.COM

ek faktörleri de dahil ederek ba??ml?l???n klinik profilini zenginle?tirmektedir.

Geçerlik

BAP?'nin geli?tirme çal??mas?, ölçe?in yap?sal uygunlu?unu ve ölçmek istedi?i kavram? do?ru bir ?ekilde ölçme yetene?ini (geçerli?ini) kan?tlam??t?r. Yap?lan geçerlik çal??malar?, ölçe?in teorik temellere dayanan be? faktörlü yap?s?n? desteklemektedir. Bu analizler, maddelerin ilgili olduklar? alt boyutlarla tutarl? oldu?unu ve ba??ml?l???n farkl? yönlerini birbirinden ayr??t?rabildi?ini göstermi?tir.

Özellikle **ölçüt ba??ml? geçerlik** incelemelerinde, BAP? puanlar?n?n klinik tan? gruplar? ile anlaml? ili?kiler gösterdi?i ve di?er standardize ba??ml?l?k ölçüm araçlar?yla yüksek korelasyonlar sergiledi?i bildirilmi?tir. Bu durum, BAP?'nin madde kullan?m bozukluklar?n? tespit etme konusunda güvenilir bir ayr?m gücüne sahip oldu?unu göstermektedir.

Güvenilirlik

Ölçe?in güvenilirlik analizleri, BAP?'nin tutarl? ve istikrarl? ölçümler sa?lad???n? göstermektedir. ?ç tutarl?l?k güvenilirli?i, her bir alt boyut ve toplam ölçek puan? için yüksek **Cronbach Alfa** katsay?lar? ile belirlenmi?tir. Yüksek Alfa de?erleri, ölçek içerisindeki 37 maddenin homojen bir yap?y? ölçtü?ünü ve maddeler aras?ndaki ili?kinin güçlü oldu?unu teyit etmektedir.

Ayr?ca, BAP?'nin zaman içerisindeki istikrar?n? de?erlendirmek amac?yla **test-tekrar test güvenilirli?i** çal??malar?n?n da yürütüldü?ü, bu çal??malar?n ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda benzer sonuçlar üretti?ini ortaya koydu?u belirtilmi?tir. Bu bulgular, BAP?'nin hem klinik hem de ara?t?rma amaçl? uzun süreli izlemlerde kullan?labilirli?ini desteklemektedir.

Faktör Analizi

BAP?'nin geli?tirilmesi sürecinde uygulanan faktör analizi, ölçe?in beklenen teorik yap?y? yans?tan 5 alt boyutta topland???n? göstermi?tir. Bu 5 faktör, madde kullan?m bozuklu?unun farkl? klinik ve davran??sal yönlerini temsil etmektedir. Toplam 37 madde, bu faktörler aras?nda da??lm??t?r.

Faktör analizi sonucunda belirlenen ve klinik psikiyatri alan?nda ba??ml?l???n de?erlendirilmesinde kritik öneme sahip olan alt boyutlar ?unlard?r:

Madde Kullan?m Özellikleri Boyutu (12 madde)
Ba??ml?l?k Tan? Ölçütleri Boyutu (8 madde)
Madde Kullanman?n Ki?inin Ya?am?na Etkisi Boyutu (10 madde)
Madde Kullanma için ?iddetli ?stek Boyutu (4 madde)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Madde Kullanmay? B?rakma Motivasyonu (3 madde)

Araç

Test Type: Geli?tirme (Development)

Format: 5'li Likert Ölçe?i (1 = hiç - 5 = hemen hemen her gün).

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Madde kullan?m bozuklu?u olan veya risk alt?nda bulunan bireyler.

Age Group: Yeti?kin popülasyon.

Population Details: Ölçek, madde ba??ml?l??? tedavisi gören hastalar üzerinde valide edilmi?tir, bu da klinik örneklemler için uygunlu?unu kan?tlamaktad?r.

Test Methodology: Bireylerin kendi madde kullan?m deneyimlerini ve motivasyon düzeylerini de?erlendirdi?i öz bildirim (Self-report) ölçe?idir. Yan?tlar, 1 (hiç) ile 5 (hemen hemen her gün) aras?nda de?i?en 5 dereceli Likert Ölçe?i format?nda toplan?r.

Anahtar Kelimeler

Kültekin Ögel, psikometrik, madde ba??ml?l???, geçerlik, güvenilirlik, Likert Ölçe?i, psikiyatri, 5'li Likert.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: ogelk@ogelk.net (Sorumlu Yazar Kültekin Ögel)

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

BAP?'nin geli?tirme ve yay?n y?l? **2012**'dir. Ölçe?in ticari olmayan akademik kullan?mlar? için genellikle izin gereklidir. Kullan?m izinleri, telif haklar? ve potansiyel ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Kültekin Ögel ile do?rudan ogelk@ogelk.net adresi üzerinden ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Ögel, K., Evren, C., Karada?, F. ve Gürol, D. T. (2012). Ba??ml?l?k Profil ?ndeksi'nin (BAP?) geli?tirilmesi, geçerlik ve güvenilirli?i. *Türk Psikiyatri Dergisi*, *23*(4), 264-273.

Makalenin orijinal ba?lant?s? burada mevcuttur: turkpsikiyatri.com. Ayr?ca, ölçe?in orijinal PDF'i burada indirilebilir: bagimlilik-profil-indeksi-bapi-toad.pdf.

Ba??ml?l?k Profil ?ndeksi (BAP?) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

BAP?, 5 alt boyut ve toplam 37 maddeden olu?maktad?r. Alt boyutlar ve madde say?lar? a?a??dad?r:

Madde Kullan?m Özellikleri Boyutu (12 m)
Ba??ml?l?k Tan? Ölçütleri Boyutu(8 m)
Madde Kullanman?n Ki?inin Ya?am?na Etkisi Boyutu (10 m)
Madde Kullanma için ?iddetli ?stek Boyutu (4 m)
Madde Kullanmay? B?rakma Motivasyonu (3 m)

ARABPSYCHOLOGY.COM